

İsa TEKİN^(*)

GENİŞLETİLEBİLİR İŞLETME RAPORLAMA DİLİ (GİRD) EXTENSIBLE BUSINESS REPORTING LANGUAGE (XBRL)

Ahmet Tahir GÜMÜŞ^(**)

ÖZ

Teknolojinin ilerlemesi ve küreselleşmenin etkisiyle finansal bilgilerin zamanında, doğru, hızlı ve eksiksiz bir şekilde işletme sahiplerine, kullanıcılara, resmi kurum ve kuruluşlara, borsalara yani kısacası tüm kullanıcılara ulaştırılması gerekmektedir. Ancak ülkelerin muhasebe standartlarındaki uygulama farklılıkları, veri girişi sırasındaki zaman kaybı ve farklı formatlarda hazırlanan finansal raporların diğer formatlara aktarılması sırasında yaşanan aksaklıklar standart bir finansal raporlama dilinin oluşturulmasını gerekli kılmaktadır.

Standartlaşmış finansal dilin amacı; bilginin maliyetini azaltmak, faydalarını artırmak, bilgi akışını hızlandırmak ve finansal bilgileri içerik ve

yapı bakımından küresel hale getirmektir.

Anahtar Kelimeler:

GİRD, Muhasebe, Vergi Denetimi

ABSTRACT

Due to the advancement of technology and the impact of globalization, financial information should be sent accurately, timely and completely to the business owners, users, government agencies and institutions, stock markets, briefly to all users. However, because of the differences in practice of accounting standards between countries, time loss during the data entry and problems that occur while the transfer of the financial reports prepared in different formats to the other formats requires the creation of a standard language of financial report.

The purpose of this standardized language is to reduce the cost of information, to increase the benefits of them, to accelerate the flow of information to globalize the financial information as

^(*)Vergi Denetmeni

^(**)Vergi Denetmen Yardımcısı

content and structure.

Key Words:

XBRL, Accounting, Tax Audit

1- GİRİŞ

Küreselleşme ve bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler işletme yöneticilerinin, devletin, banka ve kredi kuruluşlarının, finansal veri şirketlerinin ve muhasebecilerin finansal bilgilere hızlı bir şekilde ulaşmalarını sağlamaktadır.

Rekabetin oldukça yoğun olduğu günümüzde işletmelerin içinde buldukları piyasalarda daha etkin olabilmeleri ve paylarını arttırabilmeleri alacakları doğru kararlar sonucu olduğundan karar alıcıların doğru ve uygun bilgilere zamanında ve kolay ulaşması gerekmektedir. Oysaki belirli dönemlere ait finansal bilgilerin dönem sonunda sunulduğu geleneksel raporlama sistemleri gerçek zamanlı bilgi sunmamakta gerekli olan bilgilere zamanında ve kolayca ulaşamamaktadır. (Koşan; 2006; 111)

Ayrıca HTML¹, Excel, txt ya da PDF formatında sunulan finansal bilgilerin farklı formatlarda hazırlanmış olmaları sebebiyle karşılaştırılmaları ve analiz edilmeleri çok zor olup (Çıtak, 2009, 2)

bu bilgilere ulaşmak yorucu ve maliyetli olabilmektedir. (Uyar ve Çelik, 2006, 2)

Birbirinden farklı istekler için çeşitli işletmelerce hazırlanmış finansal raporlardaki bilgilerin kullanımı esnasında ortaya çıkan karmaşıklığı azaltan ve daha dürüst bilgi paylaşımını destekleyen, bütün bilgisayarların anlayacağı ve kullanacağı bir standarda gerek duyulmaktadır. (Koşan, 2006,112)

Ancak bilgiye ulaşmak için belli bir standart sunum formatının olmayışı, bilginin kullanılabilirliği için tekrar sisteme girilme ihtiyacının duyulması ve farklı kurumlara yönelik finansal raporlamalarda farklı raporların düzenlenme gerekliliği gibi çözüme ulaşmayan sorunlar, teknolojik gelişmelerden yeterince yararlanılamamasına neden olmaktadır. Bir başka ifadeyle, bilgi iletiminde verinin sunum formatından kaynaklanan sorun, kapsamlı bir çözüm bulunamamıştır(Torman ve Abdioğlu, 2008, 83). Bu durumda, veriler tekrarlı olarak girilmekte ve hatalı giriş riski artmaktadır. Bu iki temel sorunu ele almak amacıyla 1998 yılında Charles Hoffman tarafından Genişletilebilir Biçimleme Dilinin (XML²) denemelerine başlanmıştır (Malhotra ve Garritt'ten aktaran, Tokel vd. 2007, 2).

¹ HTML: Zengin Metin İşaret Dili (Hyper Text Markup Language) günümüzde İnternet üzerinde veri paylaşımı için kullanılan en yaygın metin tabanlı dildir. ... Temel gereği yazı, görüntü, video gibi değişik verileri ve bunları içeren sayfaları birbirine basitçe bağlamak, buna ek olarak söz konusu sayfaların web tarayıcısı yazılımları tarafından düzgün olarak görüntülenmesi için gerekli kuralları belirlemektir. HTML, W3C tarafından standartlaştırılmaktadır. <http://tr.wikipedia.org/wiki/HTML> (Erişim Tarihi: 08.01.2011)

² XML: Extensible Markup Language (Genişletilebilir Biçimleme Dili, kısaca XML), hem insanlar hem bilgi işlem sistemleri tarafından kolayca okunabilecek dokümanlar oluşturmaya yarayan, W3C tarafından tanımlanmış bir standarttır. Bu özelliği ile veri saklamanın yanında farklı sistemler arasında veri alışverişi yapmaya yarayan bir ara format görevi de görür. XML'nin tasarımcısı, HTML'i de tasarlamış olan Tim Berners Lee'dir. Dilin düzenlenmesi de W3C'nin sorumluluğundadır. Karmaşık kod yazımı şeklinde görünen dizin, aslında bir grafikdir. http://tr.wikipedia.org/wiki/Geni%C5%9Fletilebilir_i%C5%9Faretleme_dili (Erişim Tarihi: 08.01.2011)

2- XBRL KAVRAMI

XBRL'i anlamak için öncelikle internetin ana dili olan HTML ve onun geliştirilmiş şekli olan XML hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir. HTML, İnternetteki web sayfalarının hazırlanmasında kullanılan standart bir veri kodlama dilidir. HTML'nin en önemli özelliği değişik bilgisayar platformlarından (Windows, Unix, Mac gibi) bağımsız olması ve bunun neticesinde değişik bilgisayar sistemleri arasında sorunsuz olarak verilerin paylaşılmasını sağlamasıdır. HTML ile hazırlanmış web sayfalarında yer alan bilgiler sadece insanlar tarafından değerlendirilebilir nitelikte olup bilgisayarlar aracılığıyla bu bilgileri değerlendirme olanağı bulunmamaktadır. XML, HTML'nin kavram tanımlama eksikliğini gidermeye yönelik olarak geliştirilen bir veri kodlama dilidir. (Yıldız, 2002, 129)

XBRL standardı, XML standardı üzerine kurulmuştur. XML temel olarak özelleştirilebilir imler (tags) kullanan ve bu etiketler sayesinde değiş-tokuş edilebilir, doğrulanabilir, sorgulanıp yorumlanabilir semantik (anlambilim, anlamları inceleyen bilim) veri sunuşuna olanak tanıyan bir ağ teknolojisidir. XBRL bu anlamsal içerik avantajlarını ticari ve finansal gereksinimler doğrultusunda özelleştirerek, iş dünyasındaki veri akışını rahatlatan bir açılım sunmaktadır. (Tokel vd. 2007, 2)

XBRL standart bir arayüz ile A uygulamasına ait verileri ortak bir XBRL kelime dağarcığına dönüştürmekte ve ağ ortamında serbestçe paylaşılmasını sağlamaktadır. Bu verilere gereksinim olduğu zaman A uygulamasına ait etiketlenmiş bu veriler B uygulaması ile eşleşebilmekte ve bu

noktadan sonra veriler hem B uygulaması ile hem de B ile uyumlu diğer uygulamalar tarafından kullanılabilir. (Tokel ve Yücel, 2005, 5)

XML esaslı olarak geliştirilen XBRL, finansal bilgi yönetimi için geliştirilmiş barkodlama sistemine benzemekte (Çıtak, 2009, 8) olup, çeşitli ülkelerin genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ile uyumlu, global bir temelde kullanım için tasarlanmıştır. (Karasioğlu ve Eryiğit, 2005, 134)

Örneğin; "net gelir" rakamlarını gösteren veri uygun etiketler vasıtasıyla tanımlanmakta ve elde edilen bu bilgiler çeşitli amaçlar için kullanılabilir hale dönüştükten sonra ise "net gelir" olarak etiketlenmiş bu veri tekrar kullanıldığında bilgisayar tarafından "net gelir" olarak algılanmakta ve verinin kullanıcı tarafından tekrar "net gelir" olduğunun belirtilmesine gerek kalmamaktadır. Bu veri hem sayısal hem de sözel bilgilerle etiketlenmektedir. Finansal bir tabloda yer alan 3.500.000 rakamı anlamsızdır ve bu rakamın neyi temsil ettiği anlaşılabilir. Oysaki XBRL bu türde bir veriyi; <Net Gelir>3,500,000</Net Gelir> şeklinde kodlayarak diğer işletmelerin ve ilgililerin bunun işletmeye ait "net gelir" rakamı olduğunu anlamasını sağlamaktadır. Sektörlere göre hazırlanmış taksonomiler³ vasıtasıyla "net gelir" in ilgili olduğu diğer bilanço ve gelir tablosu kalemleri, finansal tablolarda nerde bulunduğu, para birimi cinsi gibi bilgiler de anında XBRL uyumlu programlar tarafından anlaşılabilir ve kullanıcılara analizleri esnasında kolaylıklar sağlamaktadır. (Koşan, 2006, 114)

XBRL kendisine sağlanan bilgilerle oluşturulan finansal raporları, XML programının tüm ye-

³ Taksonomi: Kelime olarak canlıların sınıflandırılması ve bu sınıflandırmada kullanılan kural ve prensipler demektir. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Taksonomi> (Erişim Tarihi: 27.01.2011)

Terim olarak; ticari raporlama bilgisinin standart bir biçimde nasıl tanımlanacağını ifade etmektedir.

teneklerini kullanarak, internet üzerinden kullanıcılara sunmaktadır. (Karasioğlu ve Eryiğit, 2005, 135)

XBRL dijital işletme dili sayesinde işletme bilgilerinin saklanması, analizi, değiş tokuşu ve yeniden kullanımı hızlı bir şekilde artmaktadır. (Koşan, 2006, 112) Standartlaşmış bu dilin amacı ise; bilginin maliyetini azaltmak, faydalarını artırmak, bilgi akışını hızlandırmak ve finansal bilgileri içerik ve yapı bakımından küresel hale getirmektir. (Karasioğlu ve Eryiğit, 2005, 134)

XBRL uluslararası eş zamanlı güvenin kazanılmasını sağlayan finansal bilgi kullanıcılarına hemen, tam da istedikleri bilgiyi görmelerine, bunu diğer şirketlerin bilgileriyle, geçmiş yıllara ilişkin bilgilerle ve endüstri ortalamalarıyla karşılaştırmalarına izin veren, doğru ve güvenilir olmasının dışında en kısa zamanda, en az maliyetle erişime imkân sağlayan bir işletme dilidir. Ancak XBRL yeni bir muhasebe standartları seti olmadığı gibi, muhasebe hesap planı da oluşturmakta ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerini de değiştirmemektedir. (Çıtak, 2009, 3-7)

XBRL kısaca; işletme bilgilerinin ve finansal verilerin raporlanması ile ilgili gerek kullanıcı gerekse hazırlayanlara çeşitli avantajlar sağlamak için geliştirilmiş XML üzerine kurulmuş belirli standartları sağlayan ücretsiz ve elektronik bir dil olarak tanımlanabilir. (Koşan, 2006, 112)

3- XBRL'İN TEMEL BİLEŞENLERİ

XBRL üç temel bileşenden meydana gelmektedir. Bunlar; spesifikasyonlar, taksonomiler (sınıflandırma sistemleri) ve örnek dokümanlardır.

3.1- Spesifikasyon

Finansal terimlerin XBRL dilinde nasıl tanımlandığını anlatan bir dokümandır. Ticari raporlama bilgilerinin oluşturulması, karşılaştırılması ve

transferini standart ve daha kolay hale getirmektedir. (Karasioğlu ve Eryiğit, 2005, 136) Spesifikasyonlar, XBRL ile uyumlu belgelerin oluşturulmasını belirleyen kuralları içermekte ve XBRL'nin nasıl çalışacağını gösteren temel teknik tanımlamaları sağlamaktadır.

3.2- Taksonomiler

Finansal bilgileri tanımlama ve sınıflandırma sistemidir. Taksonomiler finansal raporlama taksonomileri (FR) ve büyük defter taksonomilerinden (GL) oluşmaktadır. (Çıtak, 2009, 6) Her bir ticari raporlama bilgisinin standart bir biçimde nasıl tanımlanacağını ifade etmektedir. Amacı, ticari ve endüstriyel şirketlerin finansal raporlama amaçlarını kapsayan birbirine uygun dokümanlar oluşturmaları için bir sistem sağlamaktır. (Karasioğlu ve Eryiğit, 2005, 136-137) Bu süreçte veri olarak kabul edilen finansal bilgi muhasebe sisteminden alınmakta ve standart bir formata dönüştürülmektedir. Taksonomiler; Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB), Amerika Sertifikalı Muhasebeciler Enstitüsü (AICPA) gibi organizasyonlar tarafından oluşturulmuştur. (Uyar ve Çelik, 2006, 3)

XBRL işletme verilerinin sözlüğü niteliğindeki taksonomilere bağlı olarak çalışmaktadır. Taksonomiler XBRL'nin en önemli bileşenidir ve işletme raporlarındaki verilerin tanımlanması ve diğer verilerle olan ilişkisinin belirlenmesi bu taksonomiler sayesinde olmaktadır. (Koşan, 2006, 113)

3.3- Örnek Dokümanlar

XBRL etiketleri ile etiketlenmiş ve XBRL'e uyumlu hale getirilmiş olan belgelerdir. Örnek dokümanların bir kez oluşturulması yeterli olup, daha sonra bu dokümanlar farklı formatlarda ve içerikte finansal raporların üretilmesine olanak sağlamaktadırlar. (Çıtak, 2009, 6) Örnek do-

kümanlar, kullanılan sınıflandırma sisteminde bulunan içeriğe göre etiketlenmiş veri unsurlarının toplamıdır. Sınıflandırma sistemi, unsurları tarif etmekte ve örnek doküman da bu unsurların miktarını veya ayrıntılarını içermektedir. (Karasi-oğlu ve Eryiğit, 2005, 138)

XBRL farklı şekillerde ifade edilen bu kavramların bilgisayarlar tarafından aynı şekilde anlaşılmasını sağlayabilen bir teknolojidir. Taksonomiler finansal raporlamada aynı kuralların oluşturularak bilginin sınıflandırılmasını sağlamaktadır. Tag adı verilen etiketler sayesinde finansal raporlama için gerekli olan kavramlar herkesin anlayacağı tek bir dil altında belirlenmekte ve finansal raporların oluşturulması sağlanmaktadır. (Çıtak, 2009, 6)

4- XBRL’NİN İŞLETMELER İÇİN FAYDALARI

XBRL çalışmalarına, farklı program dillerinde yazılmış olan finansal bilgilerin karşılaştırılması ve analiz edilebilmesi amacıyla 1998 yılında, Charels Hoffman tarafından başlanılmıştır.

Finansal tabloların internet ortamında yayınlanması gün geçtikçe artmakta olup, Fortune 150 işletmelerinin % 80’inden fazlasının, Avrupa’da ki işletmelerin % 60’ının, ABD, İngiltere, Hong Kong ve İrlanda’daki işletmelerin ise % 87’sinin internet üzerinden finansal raporlama yaptıkları veya en kısa zamanda yapmayı planladıkları yapılan çalışmalardan anlaşılmaktadır. (Uyar ve Ünlüsoy, 2007, 2)

Yakın bir gelecekte pek çok ülkenin vergi idareleri ve pek çok denetim organı XBRL formatında finansal raporlama biçimlerinin düzenlenmesini isteyeceklerdir. Ekim 2004’te OECD, “XBRL uygulamasının vergi tahsilâtını arttırma noktasında faydalı olacağını” açıklamıştır. Nisan 2005’de ise ABD’de Menkul Kıymetler Komisyonu, XBRL finansal raporlama formatlarının gönüllülük esasına dayalı olarak düzenlenmesini başlatmıştır.

2006 yılında Belçika Vergi Dairesi ve 2007 yılında İngiltere ve Hollanda Vergi Daireleri de bu uygulamayı başlatmıştır. Bugün XBRL’yi uygulayan başlıca ülkeler; Avustralya, Kanada, Danimarka, Japonya, Hollanda, Yeni Zelanda, Singapur, İngiltere, ABD, İspanya, Hong Kong, İrlanda ve Kore’dir. Bu alanda Avusturya, Almanya, Fransa ve Tayvan’da da XBRL’ye geçiş çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Vergi yönetimlerinde XBRL’nin bu kadar yaygınlaşmasının öncelikli temel nedeni iş dünyasında raporlamanın birçok alanında kullanımı, vergi planlamasını, vergi uyumu ve vergi denetimini yakından ilgilendirmesidir. XBRL ile farklı kurumlar için farklı finansal raporlar hazırlanabilir, bu bilgiler otomatik olarak değiştirilebilir ve güvenilir bir şekilde sunulabilir. (Toraman ve Abdioğlu, 2008, 82)

Avrupa Birliği’nin uluslararası muhasebe standartlarında ve finansal raporlama konularında gösterdiği girişimcilik ve verdiği destek sayesinde XBRL tüm Avrupa’da hızla yayılmaktadır. Örneğin Avrupa Komisyonu 2005 yılından itibaren tüm şirketlerin Uluslar arası Muhasebe Standartlarına göre raporlama yapması zorunlu hale getirmiştir. (Tokel vd. 2007, 8)

XBRL’nin firmalara, düzenleyicilere, devlete, borsalara, analist ve yatırımcılara, bankalar ve kredi kuruluşlarına, finansal veri şirketleri ve finansal yayımcılara, muhasebecilere, bağımsız yazılım satıcılarına faydaları vardır.

XBRL, verileri farklı formattaki dosyalara dönüşebilecek şekilde hazırlanmış olduğu için bu verilerin tekrar girilmesine gerek kalmamaktadır. (Çıtak, 2009, 8) Yani farklı muhasebe standartlarında hazırlanmış finansal raporların birbirine uygun hale getirilmesi için yeniden yazılması gereksinimini ortadan kaldırmaktadır.

Herhangi bir bilgisayarda herhangi bir işletim sistemi ile kullanılabilir. Finansal bilginin

daha hızlı ve doğru elde edilmesini sağlamaktadır. Raporlama biçimlerinde esneklik sağlamaktadır. Veri toplama işlemlerini kolaylaştırmakta ve otomatikleştirmektedir. Verilerin girişi esnasında meydana gelen insan hatalarını ortadan kaldırarak raporlama işleminin etkinliğini artırmaktadır. (Karasioğlu ve Eryiğit, 2005, 140-141)

Raporlanan finansal bilgilerin şeffaf, açıklayıcı ve karşılaştırılabilir olmasını sağlamaktadır. Şirketler ve diğer finansal bilgi üreticileri XBRL kullanarak veri toplama sürecini otomatikleştirmektedirler. XBRL aynı zamanda borç verenleri, diğer düzenleyici organları da kapsamaktadır. Bir finansal kalemin nereye rapor edileceği endişesini azalttığı için kural bazlı muhasebeyi kolaylaştırmaktadır. Şeffaflığı artırarak, analistlere ve diğer finansal bilgi kullanıcılarına ilgili konuları bulmalarına yardım ederek sermaye piyasalarının etkililiğini geliştirmektedir. XBRL bir şirketi kapsamı ile ve pazarı daha küçük ve orta sermayeli şirketlere daha erişilebilir kılması ile ilgili maliyeti azaltarak sermaye piyasalarının etkililiğini artırmaktadır. XBRL yatırımcının sermaye piyasasına erişimini, küçük ve büyük şirketlerin ise finansal bilgilerine ulaşımı kolaylaştırarak kamu yararını koruma temel misyonunun yerine getirilmesini sağlamaktadır. (Çıtak, 2009, 9)

XBRL ile finansal veri sisteme bir kez girildiğinde artık işlem süreçlerinden geçmiş olmakta ve istenilen finansal raporlama biçimine dönüştürülebilmektedir. Dolayısıyla ayrı kurumlar için farklı finansal raporlar kolaylıkla hazırlanabilmekte ve hızlı ve güvenilir bir şekilde ilgili kişi veya kuruma iletelebilmektedir. (Toraman ve Abdioğlu, 2008, 103)

İşletmeler bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu gibi finansal raporlarını bir defa XBRL ile hazırlamaları durumunda, raporları yazıcıdan kâğıda dökmek, web ortamında yayınlamak, e

mail ile bir başka kullanıcıya göndermek ve diske kaydetmek için kullanabilirler. Daha sonra bu finansal bilgileri alan kredi verenler, yatırımcılar veya devlet gibi bilgi kullanıcıları bu finansal raporları kendi bilgisayar sistemleri ne kadar farklı olursa olsun kendi amaçları doğrultusunda kullanabileceklerdir. Bir muhasebecinin finansal raporlarını XBRL formatında oluşturması için XBRL'yi öğrenmesine gerek bulunmamaktadır. Bazı yazılım devleri XBRL'yi destekleyen yazılım ürünlerinin piyasaya çıkış tarihini duyurmuşlardır. (Yıldız, 2002, 130)

5- XBRL'İN VERGİ DENETİMİNE ETKİLERİ

Vergi idaresi defterlerin ve finansal raporların hatta vergi beyannamelerinin XBRL formatında oluşturulmasını istediği takdirde, vergi denetimi de sürekli ve etkin bir hal alacaktır. Vergi idareleri tüm mükelleflerin XBRL formatında hazırlanmış vergi beyannamelerini, büyük defter ve yevmiye defteri kayıtları ile finansal raporlarının bazı mekanik denetimlerini bir yazılım aracılığı ile kolaylıkla yapabileceklerdir. Bu da mevcut vergi denetim işlemlerinin büyük bir oranına karşılık gelecektir. Vergi idaresinin inceleyeceği mükellef sayısı artacaktır. Belki de, vergi idaresi tüm mükelleflerini sürekli inceleme olanağına kavuşacaktır. Üstelik vergi idaresinin toplam vergi inceleme maliyetleri aynı düzeyde kalabilecek, hatta azalabilecektir. Mükellef başına vergi inceleme maliyetleri düşecektir. (Yıldız, 4)

XBRL'nin veri tipi ve yapısının onaylanması desteği sonucunda dosyalamada meydana gelen hatalar otomatik ve hızlı şekilde belirlenerek elde edilen verilerin doğru olması sağlanmaktadır. Veriler daha hızlı, etkin ve doğru olarak analiz edilebilmekte ve karşılaştırılabilmektedir. Rutin görevlerin otomatikleşmesi sonucunda rapor hazırlama maliyetleri azalmaktadır. Dosyalama ya-

panlar ve vergi otoriteleri için artan otomasyonla maliyet ve işlem miktarları azalmaktadır. (Karasioğlu ve Eryiğit, 2005, 143)

Vergi inceleme elemanları, denetimleri esnasında denetim konusu ile ilgili gerekli veriye bütün defter ve belgeleri incelemeksizin veya finansal verilerde biçim değişikliği yapma ihtiyacı duymaksızın XBRL uygulamalarıyla kolaylıkla ulaşabilmektedir. Böylelikle vergi inceleme elemanları gereksiz iş ve işlemlerden ziyade inceleme konusu ile ilgili görüşlerini hukuki dayanakları ile ortaya koymak suretiyle raporunu en kısa zamanda tamamlayabileceklerdir. (Toraman ve Abdioğlu, 2008, 100)

Geleneksel denetim faaliyetlerinde inceleme elemanları, inceleme raporunun esasının yazımından ziyade mali bilginin derlenmesi, düzenlenmesi, doğruluğunun ve geçerliliğinin sağlanması ile ilgili olarak çok büyük zaman harcamaktadırlar. XBRL uygulaması ile vergi denetimlerinde ihtiyaç duyulan bilgiler; bankalardan, sivil toplum kuruluşlarından, karşıt inceleme kapsamında ilgili mükelleflerden ve inceleme ile ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarından kolaylıkla sağlanabilmektedir. Bu durum inceleme konusu ile bilgi taleplerinin dört-beş ayı bulduğu ve çoğu zaman bilginin sağlanabilmesi için yazı ile talepten sonra ayrıca bir telefon görüşmesinin de yapılmasının gerektiği bir bilgi sağlama sürecine nispetle daha faydalı olabilecektir. (Toraman ve Abdioğlu, 2008, 100)

Ayrıca vergi incelemelerinde gerek duyulan karşıt incelemeler ve beraberinde bilgi talepleri, vergi inceleme elemanlarının işin bitirilmesinde zaman kayıplarına uğramasına ve idarenin ilave maliyetlere katlanmasına neden olmaktadır. Buna karşın XBRL uygulaması ile kurum ve kuruluşlar arası bilginin zamanında ve güvenilir bir şekilde akışı gerçekleştirilebilmektedir.

6- SONUÇ

Son bir asır içerisinde işletmelerin uluslar arası pazarlarda daha çok faaliyette bulunması ve iletişim teknolojilerindeki artışa paralel olarak finansal raporların ulusal ve uluslar arası kurumlara sunulmasını da beraberinde getirmiştir.

İşletmenin ilgili bulunduğu kurumların sayısındaki artışla beraber finansal raporların kullanıcıları için anlaşılabilir, ihtiyaca uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir ve zamanında düzenlenmiş raporlara ihtiyaç artmıştır.

XBRL finansal raporlama sürecinde teknolojik farklılık ve veri format yapısından kaynaklanan sorunları ortadan kaldırarak işletmelerin şeffaf ve verimli olmalarını sağlamakta emek ve zamandan tasarruf sağlayarak işletmelerin maliyetlerini düşürmesine sebep olmaktadır. Ayrıca finansal raporların kullanıcıları açısından bakıldığında XBRL finansal raporlara daha güvenilir daha hızlı ulaşmalarını sağlamaktadır.

Vergi inceleme elemanları tarafından, denetim konusu ile ilgili gerekli veriye bütün defter ve belgeleri incelemeksizin veya finansal verilerde biçim değişikliği yapma ihtiyacı duymaksızın XBRL ile kolaylıkla ulaşabilmekte ve kurum ve kuruluşlar arası bilginin zamanlılığı ve güvenilirliği sağlanarak bilgi akışı anında gerçekleştirilebilmektedir.

KAYNAKÇA

- ÇITAK, Nermin, **Güvenilir Finansal Raporlama Açısından Genişletilebilir İşletme Raporlama Dilinin (XBRL) Önemi Ve Dünya Ülkelerindeki Uygulaması**, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Ankara SMMMÖ, 2009/2, 1-19.
- http://www.asmmmo.org.tr/asmmmo/files/yayinlar/file_189.pdf (Erişim Tarihi: 03.12.2010)
- KARASIOĞLU, Fehmi ve Oya ERYİĞİT, **Fi-**

- nansal Raporlama ve XBRL**, SDÜ İİBF, Yıl: 2005, Cilt: 10, Sayı: 2, 133-152. <http://iibf.sdu.edu.tr/dergi/files/2005-2-8.pdf> (Erişim Tarihi: 03.12.2010)
- KOŞAN, Levent, **Geleceğin Finansal Raporlama Dili: XBRL**, Mali Çözüm Dergisi, İSM-MMO, Yıl: 2006 Sayı: 77, 108-120.
  - <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/77malicozum/07%20hakemli%20levent%20kosan.pdf> (Erişim Tarihi: 03.12.2010)
  - TOKEL, Ömer Emre ve Eray M. YÜCEL, Türkiye’de XBRL Standardı: Sektörel Bilânço Verileri Üzerine Bir Uygulama, **Active Dergisi**, Temmuz-Ağustos 2005, 1-10.
  - http://www.erayyucel.info/files/publications/Active_43_26.pdf (Erişim Tarihi: 13.01.2011)
  - TOKEL, Ömer Emre, Eray M. YÜCEL ve Burçin ÖKSÜZ, **Türkiye’de XBRL’ye Geçiş Sürecinin Yol Haritası**, Active Dergisi, Nisan-Mayıs-Haziran 2007. http://www.erayyucel.info/files/publications/Active_52_52.pdf (Erişim Tarihi: 02.12.2010)
  - TORAMAN, Cengiz ve Hasan ABDİOĞLU, **Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili (GİRD) ve Gelir İdaresince Kullanımı**, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi (C.X, S. II, 2008) 79-109. http://akuiibf.aku.edu.tr/pdf/10_2/5.pdf (Erişim Tarihi: 12.01.2011)
  - UYAR, Süleyman ve Muhsin ÇELİK, **Finansal Raporlama Sürecinde Genişleyebilir İşletme Raporlama Dilinin (XBRL) Kullanılması**, Pamukkale Üniversitesi Bilgi Tek. 4 Akademik Bilişim 2006 Kongresi, 9-11 Şubat 2006, Denizli, <http://ab.org.tr/ab06/bildiri/98.doc> (Erişim Tarihi: 03.12.2010)
  - UYAR, Süleyman ve Emre ÜNLÜSOY, **Uluslararası Eğitim Standartları (IESs) ve Eğitim**

- Uygulamaları Açıklamaları (IEPSs) Çerçevesinde Bilgi Teknolojileri ile Muhasebe ve Denetim İlişkisi**, İZSMMO, Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu XI, 26-30 Ekim 2007, Antalya, 1-22. <http://www.suleymanuyar.com.tr/yayinlar/4.doc> (Erişim Tarihi: 03.12.2010)
- YILDIZ, Birol, **XBRL: 21. Yüzyılın Finansal Raporlama Dili**, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı 254,
  - www.wikipedia.org